

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců Mgr. Michala Rendy a Mgr. Barbory Berkové a Mgr. Jiřího Gottwalda, v právní věci žalobců **a) Mgr. et Mgr. V. M., Ph.D.**, bytem X, a **b) Mgr. A. L.**, bytem X, obou v řízení zastoupených Mgr. Zuzanou Candigliotou, advokátkou se sídlem Brno, Burešova 6, proti žalovanému **Krajskému ředitelství policie Olomouckého kraje** se sídlem Olomouc, tř. Kosmonautů 10, **o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu,**

t a k t o :

I. Žaloba se z a m í t á .

II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

A.

Dne 31.10.2015 se konalo na Horním náměstí ohlášené shromáždění organizované Dělnickou mládeží, jejímž účelem měla být kritika kroků evropských politiků ve vztahu k migračním otázkám. Shromáždění mělo být zahájeno na Horním náměstí, odkud se jeho účastníci měli vydat na průvod ulicí Opletalova, 8. května, nám. Národních hrdinů, tř. Svobody, Pavelčákova a ukončeno mělo být znovu

na Horním náměstí. Žalobci se dostavili na Horní náměstí, neboť chtěli vyjádřit nesouhlas se shromážděním extremistů - Dělnické mládeže proti přijímání uprchlíků a za vystoupení z Evropské unie a obecně vyjádřit nesouhlas s radikalizací společnosti a rostoucí xenofobí.

Dle vyjádření žalobce a), tento nejdříve pobýval na Horním náměstí, později, kolem 16. hodiny, přišel na roh ulic Opletalova a Ostružnická za ostatními lidmi, kteří zde společně postávali. Bez jakékoli předchozí výzvy nebo upozornění byli všichni lidé, kteří se zde nacházeli, obstoupeni z obou stran řadami policistů. Následně přišel policista z antikonfliktního týmu (dále jen „AKT“) a sdělil, že všechny osoby, které se v prostoru nacházejí, budou ztotožněny z důvodu, že chtějí ztotožnit osoby, které se dopustily údajného přestupku v jinou dobu na jiném místě, a to ve vzdálenosti asi 200 m na Horním náměstí. Žalobce a) odmítl výzvě k prokázání totožnosti vyhovět s tím, že k tomu nemá Policie ČR zákonný důvod. Policisté jej přímo na místě prohledali, avšak občanský průkaz u něj nenalezli. Poté mu nasadili pouta, přestože kromě odmítnutí prokázání totožnosti nekladl žádný odpor, a ani osobní prohlídce se nebránil. Následně byl převezen na služebnu Policie ČR v ulici Sokolská. Na služebně na naléhání příslušníka Policie ČR poskytl své osobní údaje a následně byl propuštěn.

Žalobce b) sled událostí popsal tak, že se dostavil na Horní náměstí okolo 15. hodiny. Při projevech členů Dělnické mládeže žalobce b) na místě popocházel, držel fotoaparát, případně s někým hovořil. Asi v 15:40 – 15:45 h se žalobce b) spolu s dalšími lidmi přesunul k ústí Opletalovy ulice na Horní náměstí, část se z náměstí odebrala jinam a naopak se k rohu Opletalovy a Ostružnické postupně dostavili další lidé, kteří původně na Horním náměstí nebyli. Část lidí postávala na chodníku a na silnici v Opletalově ulici, část na širším chodníku v Ostružnické ulici. Po chvíli postupně došlo k zablokování průchodu Opletalovou ulicí směrem z náměstí dodávkami policie a kordonem těžkooděnců a lidé zdržující se v ústí Opletalovy a Ostružnické ulice byli z obou stran uzavřeni složkami policie. Krátce po 16. hodině vedl policista z AKT krátký informační projev, ve kterém přítomné informoval, že se dopustili (neupřesněného) přestupku, proto policisté provedou perlustraci všech obklíčených osob, provede se vyhodnocení natočeného materiálu a předvolání těch, kteří se něčeho dopustili. Žalobce b) byl vyzván policistou ke ztotožnění asi v 17.00 hod., kterému se pod pohrůžkou převezení na služebnu povolil. Byl mu odebrán občanský průkaz, který byl stejně jako žalobce b) natočen na kameru, žalobce b) sdělil policistovi své telefonní číslo. Žalobce b) byl po 17. hodině propuštěn, aniž by mu bylo sděleno, z jakého přestupku je podezřelý nebo jiný relevantní důvod kontroly totožnosti.

Žalobci mají za to, že došlo k zásahu do jejich práv tím, že byli omezeni na svobodě, neboť je policie obklíčila na uzavřeném místě a znemožnila jim jej opustit, a dále bez právního důvodu po nich vyžadovala a vynucovala prokázání totožnosti, u žalobce a) došlo k osobní prohlídce a k použití pout a dalšímu omezení svobody formou převozu na policejní služebnu, u žalobce b) došlo k natáčení jeho obličeje i občanského průkazu na kameru, čímž bylo zasaženo do práva žalobců se pokojně shromažďovat a využívat při tom svobody projevu za účelem řešení veřejných záležitostí. Žalobci byli policií obklíčením vyloučeni z veřejného prostoru a z možnosti vyjadřovat názor směrem k ostatní veřejnosti a vyměňovat si s ní názor. Proto žalobci požadovali, aby soud rozhodl tak, že zásah Policie ČR dne 31.10.2015

spočívající ve výzvě k prokázání totožnosti žalobců, vynucování prokázání totožnosti žalobců hrozbou donucovacích prostředků a převozem na služebnu, osobní prohlídce žalobce a), spoutání žalobce a) a obklíčení a znemožnění odchodu z ulice Opletalova v prostoru mezi ulicí Ostružnickou a Mořickým náměstím v době od 15:45 hodin, a to v případě žalobce a) i v průběhu převozu na služebnu až do umožnění odchodu ze služebny, a v případě žalobce b) do umožnění odchodu z obklíčeného prostoru v 17:10 hodin byl nezákonný, a dále, aby bylo žalovaným přikázáno zlikvidovat veškeré obrazové a zvukové záznamy žalobců v souvislosti s jejich ztotožněním a zlikvidovat záznamy o jejich ztotožnění.

Žalovaný se k žalobě vyjádřil tak, že zásah policie nebyl nezákonný, a proto by měl soud žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Dne 29. 10. 2015 byl vyhotoven plán bezpečnostního opatření, během úvodních proslovů se na uvedené místo dostavila skupina kolem 80 odpůrců shromáždění. Tato skupina již při vstupu na náměstí intenzivně křikem a za užití pískálek, transparentů a hrkaček projevovala nesouhlas s oznámeným shromážděním, skupina obkroužila osoby účastnící se shromáždění a na tyto začala pokřikovat různé vulgarismy a slovně projevovala nesouhlas s odpůrci přijímání uprchlíků. Již uvedeným jednáním dané skupiny osob byl porušen zákonem chráněný zájem, kterým je nerušený výkon shromažďovacího práva před projevy, které by jej narušovaly či znemožňovaly. Vzhledem k napětí mezi skupinami nebylo z taktického hlediska v tomto okamžiku rozhodnuto o důsledném postihu, ale bylo rozhodnuto, že za užití sil pořádkové jednotky dojde pouze k preventivnímu oddělení obou táborů. V průběhu shromáždění došlo k vhození dýmovnice do davu osob, přičemž dvě podezřelé osoby byly zjištěny a následně omezeny na osobní svobodě a zajištěny, dále došlo k poškození zvukové aparatury pořadatele, což bylo vyhodnoceno jako přestupek proti majetku, a byla zajištěna jedna osoba. Bezprostředně před ukončením plánovaného shromáždění a započítím průvodu organizovaného Dělnickou mládeží se z Horního náměstí skupina osob nesouhlasících s ohlášeným shromážděním zcela záměrně a organizovaně vydala směrem k ulici Opletalova, kam měl vést průvod. Tato skupina ulici Opletalovu v celé její šíři zablokovala, aby tak záměrně, což bylo zřejmé z postoje a chování osob, zamezila plánovanému průvodu příznivců Dělnické mládeže. Neprodleně došlo k dohodě mezi policií, organizátorem shromáždění a zástupcem Magistrátu města Olomouce a došlo ke změně původně ohlášené trasy průvodu, který se vydal na pochod ulicemi 28. října, 8. května, tř. Svobody, Pavelčákova a zpět na Horní náměstí, čímž došlo k zamezení střetu mezi skupinami. Z pokynu velitele bezpečnostního opatření plk. Mgr. J. M. bylo na místě dle ust. § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii zajištěno celkem 96 osob, a to z důvodu, že se tyto svým jednáním dopustily přestupku proti právu shromažďovacímu dle ustanovení § 14 odst. 2 písm. f) zákona o právu shromažďovacím, kdy nepřístojným chováním bránily účastníkům ve splnění účelu předem plánovaného a řádně ohlášeného shromáždění s průvodem. Současně vznikla obava, že budou v protiprávním jednání pokračovat. Následně bylo přistoupeno k provedení kontroly jejich totožnosti, přičemž po kontrole totožnosti byly osoby z místa průběžně bez zbytečného odkladu propuštěny. K otázce namítaného zásahu do práv žalobce a) žalovaný uvedl, že policista je oprávněn ze zákonných důvodů vyzvat osobu k prokázání totožnosti, přičemž konkrétní zákonný důvod posuzuje policista na místě podle jemu v té době dostupných informací, osoba je povinna se této výzvě podrobit. Podle zákonných povinností je policista povinen před provedením úkonu poučit osobu o důvodu provedení úkonu. Nprap. J. S. osobám sdělil, že kontrola totožnosti je prováděna

z důvodu jejich jednání v době průběhu proslovů na shromáždění, přičemž přiléhavým důvodem k zajištění osob a výzvě k prokázání totožnosti bylo jednání související se zablokováním ulice Opletalova a tím znemožnění řádně nahlášeného pochodu. Vzhledem k okolnostem bylo zjišťování totožnosti legitimní a existoval zjevný věcný důvod pro tento postup policie, žádná z pravomocí ani kompetencí porušena nebyla. Co se týče zajištění osob z titulu § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii, tyto byly zajištěny výhradně k zamezení v pokračování protiprávního jednání, resp. udržení veřejného pořádku. Orgán policie musel dle § 58 odst. 2 zákona o přestupcích provést nezbytná šetření k zajištění důkazních prostředků, což bylo v první řadě ztotožnění těchto osob. Žalobce a) uvedl, že se chce zcela záměrně dopustit přestupku tím, že odmítne prokázat svoji totožnost a sdělit své osobní údaje. Vzhledem k tomu muselo dojít v souladu s ustanovením § 63 odst. 3 zákona o policii k předvedení této osoby ke zjištění totožnosti, jelikož bylo zřejmé, že ani při poskytnutí potřebné součinnosti nejsou policisté schopni na místě zjistit totožnost osoby. Žalobce a) měl nejprve výzvu uposlechnout a teprve následně tuto otázku řešit odpovídajícími prostředky obrany proti postupu policie. Z jeho strany se jednalo o jím nedůvodně vyprovokovanou nutnost postupu policejních orgánů, ke které by v případě jeho uposlechnutí vůbec nedošlo. Žalobce a) byl přiveden ke služebnímu vozidlu policie a byla u něho provedena v souladu s ust. § 35 odst. 2 zákona o policii prohlídka ve smyslu zjištění, zda se u osoby nenachází zbraň, a v souladu s § 54 zákona o policii mu byla přiložena služební pouta jako preventivní opatření, jelikož žalobce a) byl omezen na svobodě a bylo nutno jej eskortovat na služebnu policie. Jednalo se o případ dle § 54 písm. a) zákona o policii. Předvedení bylo provedeno na obvodní oddělení policie Olomouc I, přičemž po příjezdu na toto oddělení byla žalobci a) sejmuta pouta. Zde byl žalobce a) ochoten začít s policií spolupracovat, sdělil své osobní údaje a po ověření těchto údajů byla věc na místě vyřízena domluvou a žalobce a) byl neprodleně propuštěn. V souvislosti s úkony souvisejícími s omezením osobní svobody žalobce a) nebylo zjištěno porušení žádné platné právní normy. K otázce namítaného zásahu do práv žalobce b) žalovaný uvedl, že v souvislosti s úkony souvisejícími se zjišťováním totožnosti žalobce b) nebylo zjištěno, že by v průběhu úkonu policisté porušili obecně platnou právní normu či interní akt řízení. Žalovaný je přesvědčen, že prokázání totožnosti a omezení osobní svobody žalobce b) bylo v souladu s platnými zákony. Naopak žalobce b) porušil platné zákony, když se dopustil přestupku proti právu shromažďovacímu dle § 14 odst. 2 písm. f) zákona o právu shromažďovacím, kdy nepřístojným chováním bránil účastníkům ve splnění účelu předem plánovaného a řádně ohlášeného shromáždění s průvodem.

B.

Krajský soud již o věci rozhodoval rozsudkem ze dne 11.5.2016 č.j. 65 A 1/2016-78, kdy rozhodoval současně i ve vztahu k (tehdy) druhému žalovanému – Ministerstvu vnitra.

Shora uvedeným rozsudkem krajský soud:

- I. určil nezákonnost zásahu žalovaného dne 31.10.2015 spočívajícího ve:
 - a) výzvě k prokázání totožnosti žalobců nrap. Stržínkem,
 - b) osobní prohlídce žalobce a),
 - c) přiložení pout žalobci a),

- d) zajištění a znemožnění odchodu z ulice Opletalova v prostoru mezi ulicí Ostružnickou a ulicí 8. května žalobci b) v době od 15:45 do 17:10 hodin,
- e) zajištění a znemožnění odchodu z ulice Opletalova v prostoru mezi ulicí Ostružnickou a ulicí 8. května žalobci a) od 15:45 hodin, následný převoz na obvodní oddělení Olomouc 1 a znemožnění jeho odchodu až do okamžiku, kdy byl propuštěn;
- II. žalovanému přikázal zlikvidovat veškeré obrazové a zvukové záznamy žalobců pořízené v souvislosti s jejich ztotožněním dne 31.10.2015 a zlikvidovat záznamy o tomto jejich ztotožnění;
- III. ve zbytku žalobu ve vztahu mezi žalobci a žalovaným zamítl;
- IV. žaloba ve vztahu mezi žalobci a Ministerstvem vnitra zamítl;
- V. - VI. rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu žalobců a žalovaného; a
- VII. rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu žalobců a Ministerstva vnitra.

Shora uvedený rozsudek krajského soudu však byl ke kasační stížnosti žalovaného ve výrocích I., II., V. a VI. zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 12.4.2017 č.j. 3 As 205/2016-38, a věc vrácena zdejšímu soudu k dalšímu řízení.

Výroky III., IV. a VII. rozsudku zdejšího soudu ze dne 11.5.2016 č.j. 65 A 1/2016-78 zůstaly nedotčeny.

C.

Nejvyšší správní soud v kasačním rozsudku ze dne 12.4.2017 č.j. 3 As 205/2016-38 dospěl k závěru, že:

»Policie České republiky, jednající ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 64/2014 Sb. (dále jen „zákon o Policii ČR“), je v první řadě ozbrojeným bezpečnostním sborem (viz § 1 zákona o Policii ČR). Může také vystupovat, stanoví-li tak zvláštní zákon, v určitých specifických situacích (jako celek či její jednotlivé útvary nebo jiné organizační jednotky) též jako správní orgán. Tak tomu může být například podle § 12 odst. 2 a 6 shromažďovacího zákona při rozpouštění shromáždění v nepřítomnosti zástupce úřadu, do jehož působnosti takový úkon podle § 2a shromažďovacího zákona spadá v první řadě, ale i v dalších případech, které ovšem k nyní posuzovanému zásahu žádný vztah nemají.

Podle § 2a písm. a) shromažďovacího zákona působnost ve věcech práva shromažďovacího v přenesené působnosti vykonává obecní úřad, v jehož územním obvodu se má shromáždění konat. Podle § 12 odst. 7 shromažďovacího zákona provádí zákrok směřující k rozpuštění shromáždění policejní útvar na základě rozhodnutí zástupce úřadu; bez tohoto rozhodnutí může provést tento zákrok příslušník Policie ČR pouze v případech stanovených v odstavci 2 nebo 6. Pravomoc zakotvená Policii ČR v těchto dvou odstavcích je přitom v obou případech uvozena slovy za „nepřítomnosti zástupce úřadu“.

Ze správního spisu v této souvislosti Nejvyšší správní soud nicméně zjistil, že v době probíhajícího shromáždění byl na místě přítomen i zástupce Magistrátu města Olomouc, který se podle záznamu o události ze dne 31.10.2015, sepsaného zástupcem velitele bezpečnostního opatření, plk. Mgr. R. J., mj. též podílel na vyjednání odklonu trasy průvodu s organizátory shromáždění v reakci na zablokování ulice Opletalova.

Neméně významná je i skutečnost, že žaloba v dané věci nebyla podle svého obsahu formulována jako námitky proti rozpuštění shromáždění podle § 13 shromažďovacího zákona, neboť žalobci se nedomáhali vyslovení nezákonnosti rozpuštění jejich (proti)shromáždění, nýbrž brojili proti konkrétním shora označeným úkonům policistů (výzva k prokázání totožnosti, pohrůžka použití donucovacích prostředků, obklíčení a znemožnění odchodu, osobní prohlídka a spoutání). Pokud žalobci v původním znění žaloby brojili též proti „bránění žalobcům ve výkonu práva se pokojně shromažďovat k využívání svobody projevu“, v průběhu jednání před krajským soudem žalobní petit změnili a určení nezákonnosti takového jednání se již nedomáhali. Samotná žaloba navíc byla podána až dne 9.1.2016, tj. dalece po uplynutí 15denní lhůty, kterou shromažďovací zákon v § 13 pro podání námitek stanoví.

Z uvedených skutečností tak vyplývá, že žalobci nebrojili proti rozpuštění shromáždění v technickém slova smyslu a ostatně ani Policie ČR v průběhu zásahu proti účastníkům neohlášeného shromáždění, jehož byli přítomni i žalobci, nejednala jako správní orgán podle § 12 shromažďovacího zákona, neboť v okamžiku zajištění osob postávajících u ústí Opletalovy ulice byl na místě přítomen zástupce magistrátu, jemuž v takové situaci podle § 2a písm. a) shromažďovacího zákona postavení správního orgánu náleželo.

V daném případě tak příslušníci Policie ČR pod jednotným velením prováděli zákrok směřující k odstranění porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, přesněji řečeno zajišťovali bezproblémový průběh předem ohlášeného shromáždění a prováděli zajištění osob, které byly přistiženy při jednání, které podle přesvědčení policistů mělo znaky správního deliktu podle § 14 shromažďovacího zákona, za účelem jejich ztotožnění (zda takový přestupek byl spáchán, není přitom pro posouzení základní otázky pasivní procesní legitimace významné). Policie ČR zde tudíž nebyla v postavení správního orgánu, nýbrž ve své základní „rolí“ ve smyslu § 1 zákona o Policii ČR, tedy v postavení ozbrojeného bezpečnostního sboru.

To je však pro posouzení pasivní legitimace zcela zásadní, neboť byl-li původcem posuzovaného zásahu veřejný ozbrojený sbor, je nutné určit žalovaného postupem uvedeným v § 83 větě za středníkem s.ř.s. Podle § 5 odst. 1 zákona o Policii ČR je Policie ČR podřízena Ministerstvu vnitra, tj. žalovanému 2). Shodně v případech zásahu policejního sboru pasivní legitimaci žalovaného 2) posoudil Nejvyšší správní soud například i v rozsudcích ze dne 22.2.2017, č.j. 2 As 216/2016-92, a ze dne 1.3.2017, č.j. 6 As 256/2016-79. Proto podle § 83 s.ř.s., části věty za středníkem, považuje Nejvyšší správní soud za pasivně procesně legitimovaného v souvislosti se žalovaným zásahem pouze žalovaného 2).

Pokud krajský soud konstatoval, že v dané věci nebyla zjištěna žádná konkrétní ingerence žalovaného 2), zjevně v dané věci vycházel ze skutkového zhodnocení obsahu správního spisu, podle nějž skutečně celou přípravu bezpečnostního opatření, stejně jako i jeho průběh zajišťoval stěžovatel svými příslušníky. Nepochybně krajský soud mohl významně ovlivnit i skutečnost, že ve svém vyjádření v průběhu soudního řízení žalovaný 2) dovozoval pasivní procesní legitimaci stěžovatele s odkazem na to, že je jedním z útvarů Policie ČR a též organizační složkou státu, zatímco stěžovatel se k otázce procesní legitimace nevyjádřil, ale jako jediný podrobně reagoval na jednotlivé žalobní argumenty.

Pro posouzení pasivní procesní legitimace v případě zásahové žaloby však podle § 83 s.ř.s., části věty za středníkem, není významné, který příslušník, či která složka Policie ČR (či jiného sboru) se naříkaného jednání dopustila, nýbrž to, zda

zasahující příslušník jednal v pozici úřední osoby začleněné do správního orgánu, nebo nikoliv. Posouzení této otázky je přitom dáno právní povahou úkonů, jichž se žaloba týká, tak jak ji Nejvyšší správní soud v intencích této věci posoudil shora. Příslušník téhož útvaru Policie ČR může v jednom případě vystupovat jako správní orgán, rozpouští-li v nepřítomnosti zástupce úřadu shromáždění nebo provádí-li dohled na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, v jiném případě však bude „prostým“ příslušníkem sboru, zjišťuje-li totožnost osoby, provádí její osobní prohlídku apod., mimo rámec výkonu působnosti správního orgánu. Nejedná-li sbor z pozice správního orgánu, pak je významné, komu je takový sbor podřízen a nikoliv to, jaká organizační složka sboru zásah provedla. (...)

Lze jen podotknout, že v situaci, kdy výrok IV., zamítající žalobu vůči žalovanému 2), nebyl žalobci napaden podáním souběžné kasační stížnosti, není možné již toto pochybení v dalším řízení před krajským soudem napravit. Za daných okolností je tedy již bezvýznamné se zabývat dalšími podrobnými stížnostními body k otázce průběhu zásahu příslušníků sboru podřízeného žalovanému 2) a posouzení jeho zákonnosti.«

D.

Shora uvedenými právními závěry Nejvyššího správního soudu je krajský soud podle § 110 odst. 4 s.ř.s. vázán. Uzavírá proto, že žalovaný není ve věci pasivně legitimován.

Z tohoto důvodu krajský soud žalobu podle § 87 odst. 3 s.ř.s. zamítl.

E.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s., když podle obsahu spisu nevznikly procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady přesahující jeho obvyklou úřední činnost.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** přípustné opravné prostředky. To neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu nebo uplatňuje-li stěžovatel stížní body, které napadají závěry o otázkách, k nimž se Nejvyšší správní soud v předcházejícím zrušovacím rozsudku dosud nevyjadřoval - v tom případě je možno podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

V Olomouci dne 20. června 2017

Za správnost vyhotovení:
Veronika Koutníková

Mgr. Jiří Gottwald v. r.
předseda senátu